

До зовнішніх:

- кон'юнктура ринку;
- конкурентне середовище;
- нормативно-правові та патентні вимоги і стандарти.

Розглянуті фактори і формують систему, що забезпечує конкурентоспроможність продукції і, відповідно, організації в цілому. Значення кожного окремого фактора різне залежно від ринку, характеру конкуренції, стадії життєвого циклу товару тощо. Слід зазначити наявність певного взаємовпливу та взаємозв'язку розглянутих факторів. Впливаючи на конкурентоспроможність продукції, фактори приводять до зміни один одного.

Управління конкурентоспроможністю передбачає вжиття ряду заходів для систематичного вдосконалювання якості продукції, відображає здібність бути гнучкими, адаптуватись до постійних змін зовнішнього середовища, пошук нових каналів її збуту, нових груп покупців, шляхів поліпшення сервісу, реклами.

Висновки. Виходячи з розглянутої вище концепції конкурентоспроможності підприємства і критичного аналізу наведених класифікацій, розуміння під чинниками конкурентоспроможності підприємства можна розуміти рушійну силу або причину процесу, запропоновано класифікувати фактори конкурентоспроможності підприємств на техніко-економічні, комерційні і нормативно-правові на основі розподілу факторів конкурентоспроможності на внутрішні та зовнішні. Виокремлені фактори дали змогу виділити три основні групи параметрів, які суттєво впливають на рівень конкурентоспроможності підприємств.

Література

1. Азоев Г.Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г.Л. Азоев, А.П. Челенков. — М. : Топография : Новости, 2000. — 256 с.
2. Костин А.В. Конкурентоспособность и ее формирование в переходной экономике : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / А.В. Костин. — Казань, 2003. — 145 с.
3. Костусев О.О. Конкурентна політика в Україні : монографія / О.О. Костусев. — К. : КНЕУ, 2004. — 310 с.
4. Николаев А.Ю. Механизм управления конкурентоспособностью предприятия как основа его экономического развития : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 / А.Ю. Николаев. — М., 2003. — 170 с.
5. Портер М. Международная конкуренция / М. Портер ; [пер. с англ. под ред. В.Д. Щетинина]. — М. : Междунар. отношения, 1993.
6. Томсон А.А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии / А.А. Томсон, А.Дж. Стрикленд. — М., 1998. — С. 151.
7. Яшин Н.С. Исследование конкурентоспособности промышленного предприятия: Методология и опыт : дисс. ... д-ра экон. наук : 08.00.05 / Н.С. Яшин. — Саратов, 1997. — 273 с.
8. Кравченко О.В. Проблемы управления конкурентоспособностью промышленного предприятия / О.В. Кравченко, Е.В. Максимова. — Саратов, 2000. — С. 12-13.
9. Филатов О.К. Проблема повышения уровня конкурентоспособности продукции предприятий / О.К. Филатов // Пищевая промышленность. — 1999. — № 3. — С. 30.

УДК 339.187.62:65.012.124

МЕТОДИКА ВИБОРУ ПІДПРИЄМСТВОМ ВИДІВ ЛІЗИНГОВИХ УГОД

Панченко Р.П.

В статті коротко розглянуто методики вибору підприємствами прийняттого виду лізингової угоди, основними елементами якої є економічно обґрунтовані складові лізингового платежу. Вони є запорукою ефективного визначення і проведення лізингових операцій та розрахунку їх загальної економічної ефективності.

In the article are shortly overviewed methods of choice of acceptable type of leasing agreements the main elements of each are economically grounded parts of leasing payments. They are the mortgage of effective determination and lead through of leasing operations and counting their common economical effectiveness.

Вирішальним етапом при прийнятті рішення суб'єктами господарювання щодо оновлення основних засобів виробництва на основі лізингової угоди є загальна оцінка його економічної ефективності. Особливе значення при цьому має вибір основних методологічних та методичних підходів.

З огляду на нестабільну законодавчу базу, багатоманітність видів лізингових угод, врахування особливостей одного конкретного виду або лізингової схеми, пропонуються різні методики визначення ефективності лізингу.

Найпоширеніші з них включають три етапи [3]:

- 1) визначення абсолютної ефективності інвестицій за допомогою застосування коефіцієнта прибутковості;
- 2) порівняння розрахункових значень з нормативами;
- 3) прийняття проекту з найменшими витратами.

Такий підхід приводить до:

- 1) ототожнення лізингу з виключно інвестиціями;
- 2) залежності вибору методики лізингового проекту лише від лізингодавця;
- 3) зменшення кількості лізингоотримувачів, оскільки лізинговий платіж складатиметься з кредитного платежу комерційного банку та комісійної винагороди лізингодавця;
- 4) визначення обсягу лізингових платежів через додавання сіх витрат лізингодавця, ігноруючи інтереси лізингоотримувача;
- 5) не сприяє здешевленню лізингу;
- 6) обов'язкової участі лізингової компанії в операції;
- 7) орієнтації виключно на економічні інтереси лізингодавця та посередників угоди.
- 8) Науковцями наведено ряд методів фінансово-економічної оцінки альтернативних джерел оновлення основних засобів, які можна поділити на три групи:

Перша група ґрунтується на методах, для яких вирішальним показником ефективності є прибуток [1]. Друга група базується на аналізі динамічності, який передбачає розрахунок точки беззбитковості [8]. Третя група використовує комплексні методи, які тісно пов'язані з визначенням звичайного й дисконтованого періоду окупності, чистої теперішньої вартості, рівня внутрішньої норми прибутку [2,3,7].

Узагальнена схема прийняття рішення та визначення ефективності лізингу при альтернативних (інвестиційний кредит-лізинг) варіантах оновлення основних засобів виробництва приведена на рис. 1.

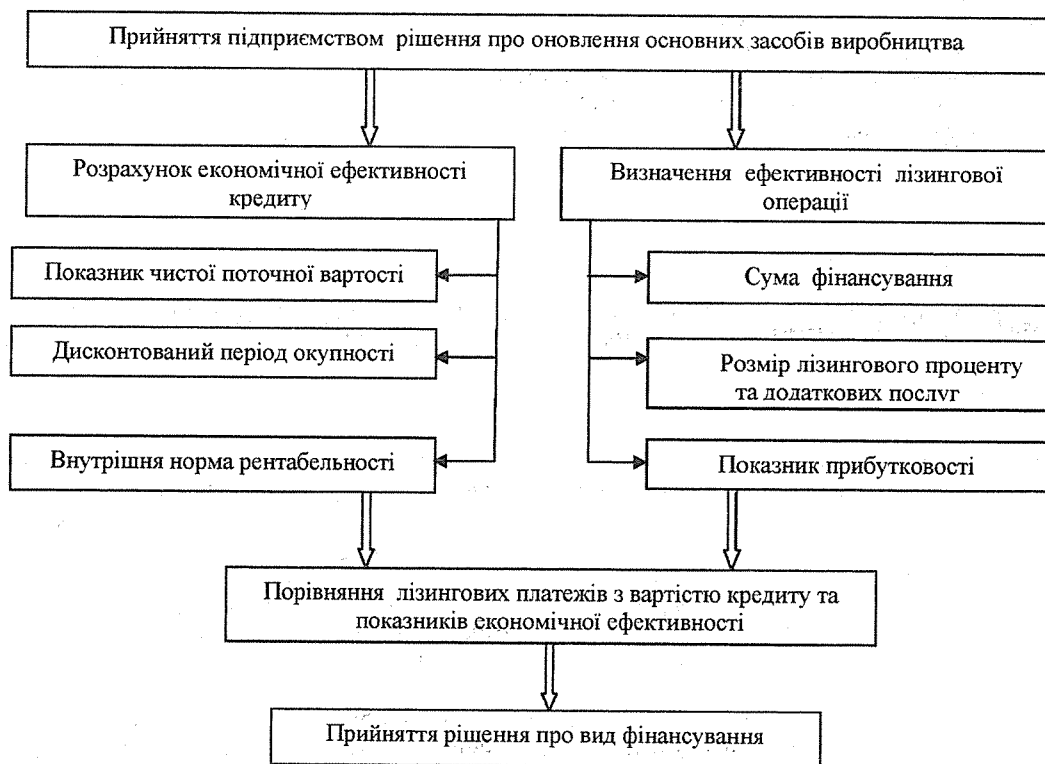

Рис. 1. Методологія прийняття рішення щодо ефективності лізингу при наявності альтернативних варіантів оновлення основних засобів

Наведені методи знайшли своє місце при визначенні виду альтернативного джерела фінансування. Але такий підхід має особливість — він застосовується у випадках, коли підприємство має можливість вибору.

Оскільки на даний момент довгострокове кредитування майже відсутнє, лізинг є єдиним доступним способом оновлення парку устаткування. Тому виникають наступні питання: За яких умов лізинг стає доступним і вигідним всім сторонам угоди? Які методи та критерії необхідно застосовувати для розрахунку економічної ефективності проекту всіма учасниками?

Умови доступності безпосередньо залежать від макро- та мікроекономічних факторів. До перших можна віднести: нормативно-правову базу; розвиненість відповідних сегментів ринку та інфраструктури. До мікроекономічних: фінансовий стан підприємства; вартість лізингу для учасників угоди; можливість вибору лізингоотримувачем виду лізингової угоди та схеми.

Відповідь на друге питання можуть дати дослідження ряду вітчизняних та закордонних вчених, які розробили методологічні підходи та методики визначення економічного ефекту за лізинговими угодами. Узагальнена методологія визначення ефективності лізингової угоди та прийняття рішення про її підписання наведена на рис. 2 і в табл. 1.

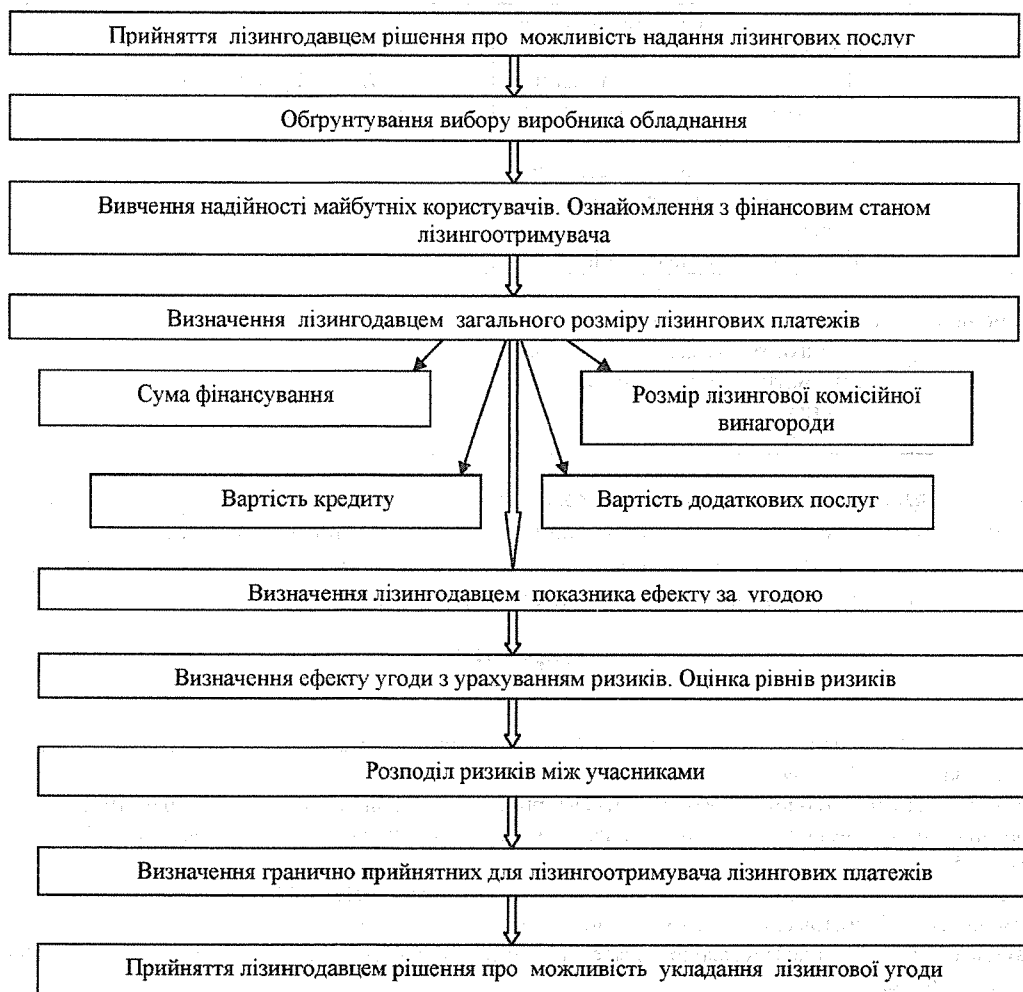

Рис. 2. Методологія прийняття рішень щодо підписання лізингової угоди

Аналіз наведених у табл. 1. методик дозволяє зробити висновки:

- при визначенні ефекту по лізинговій угоді розраховуються показники, які впливають на вартість угоди, чистий прибуток, суму лізингових платежів, поточні витрати лізингодавця;
- більшість методик захищає інтереси лише лізингодавця;
- економічною основою лізингової угоди є лізингові платежі;
- не передбачається пошук шляхів максимізації доходів лізингодавця і оптимізації витрат лізингоотримувачем;

- методики призначені лише для класичної лізингової схеми і погано адаптовні для інших;
- не визначені методики формування ставки комісійної винагороди лізингодавця;
- жодна методика не передбачають можливість вибору лізингоотримувачем лізингових схем та комплексного підходу щодо визначення ефективності угоди.

Таблиця 1

Методики визначення ефективності лізингу за різними авторами

Автор методики	Умовні позначки	Формула розрахунку і коментар
1	2	3
Б.Маринченко [5]	Вліз-вартість лізингу; ЧПі – чистий прибуток і-того періоду; Кн – лізинговий коефіцієнт	$Вліз \leq \frac{ЧПі}{Кн}$
Г.В.Савицька [6]	ПП – ставка податку на прибуток; At – амортизаційні відрахування в поточному році; г – ставка дисконтування; Взал – сучасна величина залишкової вартості на кінець операції; ПІ – початкові інвестиції	$E_{л} = \sum_{t=1}^n \frac{ЛПт - ЛПт \times ПП + At \times ПП}{(1+r)^t} + Взал - ПІ$
М.І.Лещенко [4]	Е – економічна вигода Д – доход, який лізингоотримувач може отримати від застосування лізингу; Вліз – витрати по угоді	$E = Д - В_{ліз}$

Враховання цих проблем, особливо надання можливості вибору лізингової схеми дозволить: вибрати лізингоотримувачу з альтернативно можливих найприйнятніший вид лізингової угоди; врахувати економічні інтереси всіх учасників угоди; виявити фактори, які впливають на ефективність лізингу; мінімізувати дію негативних факторів; широко користуватися перевагами лізингу.

Література

1. Вітлінський О.,Пернарівський М. Кредитний ризик та його врахування при обчисленні ставки відсотка // Банківська справа. — 1997. — № 5. — С.63-65.
2. Газман В.Д. Лізинг: теория, практика, комментарии. — М.: Фонд «Правовая культура», 1997. — 416 с.
3. Економіка підприємства: Підручник. /За заг. ред. С.Ф.Покропивного. — 2-ге вид., перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2001. — 528 с.
4. Лещенко М.И. Основы лизинга. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 334 с.
5. Маринченко Б.Подготовка и экспертиза лизинговых проектов //Вісник НБУ.-1997.-№2.-С.31.
6. Савицькая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учеб. пособие. — Минск: ООО «Новое знание», 2001. — 703 с.
7. Стукало Н.В.Міжнародний лізинг та деякі проблеми його митно-тарифного регулювання.//Фінанси України. — 2000. — № 3. — С. 125-129.
8. Шахмарова Е.Д. Фінансова оцінка інноваційних проектів //Фінанси України. — 2002. — № 6. — С.122-126.